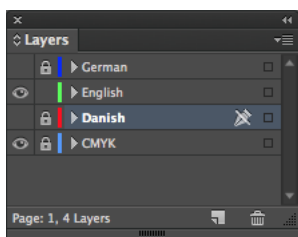

Flersprogsproduktion bruges for at spare trykgange, når rigt illustrerede bøger skal udkomme på flere sprog. Princippet er, at 4-farve illustrationerne fortrykkes på hele oplaget, hvorefter de enkelte sprog tilføjes. Derfor er det vigtigt, at CMYK- og sprogfarve-grafik holdes adskilt, og at CMYK-grafikken ikke ændres, når layoutet er på plads.

Flersprogsdokumenter opbygges som beskrevet her. Vejledningen er lavet til InDesign og Illustrator, men principperne kan bruges i alle programmer, som understøtter lag. Lagene gør det nemt at adskille CMYK- og sprogelementer, og man behøver ikke at farvelægge hvert sprog med en separat farve.

CMYK- og sprogelementer placeres i forskellige lag

Ved en flersprogsproduktion med tre sprog kan *Layers* panelet fx se sådan ud:

I sproglagene placeres sort tekst og grafik, som er unik for det pågældende sprog.

Hvis fx den danske version gøres færdig først, kan laget »Danish« bare dupleres og bruges som udgangspunkt for de andre sprogversioner.

I CMYK-laget placeres tekst og grafik som er fælles for alle versionerne.

CMYK-laget skal altid ligge nederst, og holdes låst.

Alle felter i sproglagene skal være transparente

Hvid eller *Paper* er ikke en trykfarve, men et »hul«, hvor papiret skinner igennem. CMYK-laget er i princippet allerede trykt, og grafikken i sproglagene kan ikke fjerne noget herfra, kun tilføje forskellige procenter af farven sort. Hvis man fx ønsker en hvid tekstboks oven på et billede, skal det hvide felt altså ligge i CMYK-laget – ellers vil billedet skinne igennem.

Fordeling af grafik

Det er bedst at lægge så meget som muligt af den sorte grafik i sproglaget, også fx tabeller, logoer, pile, streger og sidetal. Så kan de forskellige sprogversioner bedre tilrette layout og typografi, som de ønsker.

Figursats

Det er bedst at undgå enhver form for figursats, både på billeder og tekst. I stedet kan man lave afstand til billeder ved hjælp af tekstfelter med indryk, og bruge håndtegnede eller polygone tekstfelter. Så kan der ikke ske fejl fordi elementer i skjulte lag skubber til teksten, eller fordi der er ændret i CMYK-laget, så tekst og billeder ikke længere passer sammen.

Fonte

Det er en fordel at bruge Open Type fonte, så alle sprogversioner frit kan vælge, om de vil arbejde på Mac eller PC.

Aflevering

Inden aflevering bør man checke grafikens fordeling på lagene ved at gennemse dokumentet en gang for hvert lag, med alle andre lag skjult. Sådan opdager man let, om et billede har forvildet sig op i et tekstlag, eller omvendt.

Flersprogsjob bør ikke indeholde overflødige lag, farver eller typografier mm, og CMYK-laget bør være låst.

Grafik hvor teksten skal udskiftes medsendes i hires udgave. Fonte kan vedlægges, hvis modtageren har licens til dem – teksten risikerer nemlig at forsvinde eller blive forskudt, hvis der bruges andre versioner af skrifttyperne.

CMYK-fotos mm medsendes kun, hvis dokumentets billedvisning er for ringe til at placere teksten efter, og til at udskrive korrekturprint eller PDF'er. Dette er normalt ikke noget problem i InDesign, medmindre der forekommer visse typer eps-filer.

Tekstning af grafik

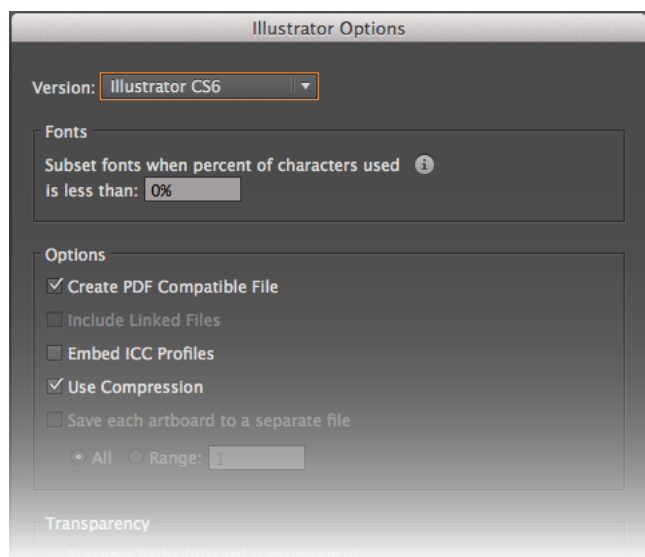
Enkle tekster i illustrationer indsættes så vidt muligt i InDesign dokumentet. Komplicerede illustrationer tekstes i Illustrator.

Illustratorfilerne opbygges efter de samme retningslinjer som flersprogsdokumenterne, og med samme lagopdeling.

Det er sikrest at skjule alle sproglag, fordi det mindsker risikoen for at man glemmer at skifte sproglaget.

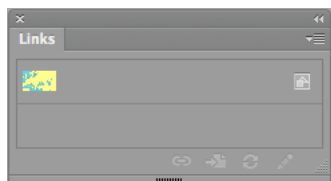
Filen gemmes helst som *Adobe Illustrator (*.AI)*.

Font Subset sættes helst til 0%, og filen bør være PDF kompatibel.

Billeder i sprogskittegrafik

Eventuelle tiff'er og lignende skal være *embedded*, ikke linket. Det lille symbol til højre i *Links* panelet viser, at billedet »følger med« Illustratorfilen.

Hvis det mangler, markerer man billedet og vælger *Embed Image* fra drop-down listen.

Placering af tekstet grafik

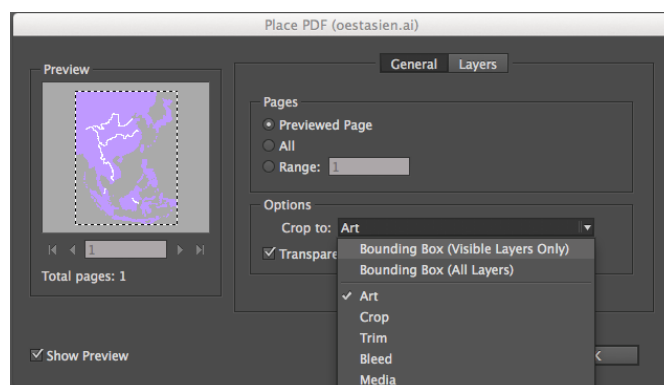
Når flersprogsillustrationer placeres i InDesign, er det vigtigt at gøre det på en måde så grafikken ikke »hopper« når man vælger et andet lag. Det fungerer lidt forskelligt alt efter hvilke versioner af InDesign og Illustrator man bruger, så det er klogt at lave en prøve først:

Aktiver CMYK laget.

Vælg *File > Place*, og marker illustrationen. Sæt flueben ved *Show Import Options*, inden du klikker *Open*.

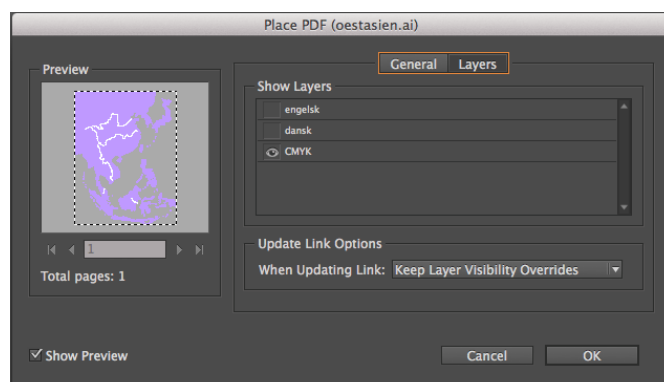
Du kan nu vælge, hvordan billedet skal importeres.

Den stiplede linje i *Preview* viser, hvordan billedet bliver beskåret.

Crop to: Art er som regel det bedste valg i nyere versioner. Det eneste du aldrig skal vælge er *Bounding Box (Visible Layers Only)*.

Du kan også vælge, hvilket lag der skal være synligt. Som regel placerer man CMYK versionen først:

Klik OK.

Lav derefter en kopi af billedet på præcis samme sted i hvert lag:

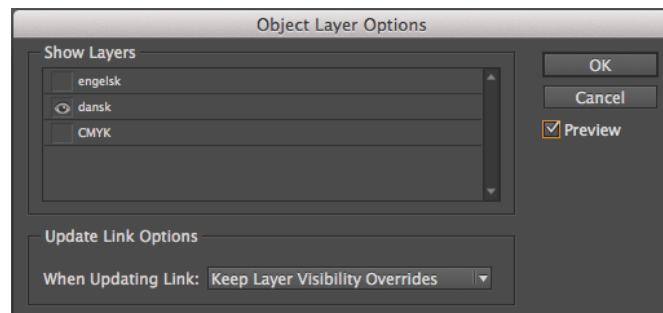
Det nemmeste er at markere billedet med den sorte pil og holde alt-tasten nede, mens man trækker den farvede firkant i Layers panelet op i det ønskede sprog.

Man kan også vælge *Edit > Copy*, markere det nye lag, og vælge *Paste in Place*.

Marker kopien, højreklik, vælg *Object Layer Options...*, og gør det ønskede sprog synligt.

Vælg altid *Keep Layer Visibility Overrides* – ellers risikerer man, at et forkert lag bliver synligt efter opdatering.

Hvis tekst mm bliver rigtigt placeret, som på eksemplet til venstre, er alt i orden, og du kan fortsætte med at placere grafikken på samme måde.

Hvis tekst mm er forrykket i forhold til baggrunden, som på eksemplet til højre, så prøv igen med en anden *Import Option*, som fx *Trim*.

Rigtigt

Forkert

